

Noorteadlaste ja -arstide rahvusvaheline immunoloogia suvekool

Raivo Uibo – Tartu Ülikooli bio- ja siirdemeditsiini instituudi immunoloogia osakond

14.–16. juunini toimus Tallinnas rahvusvaheline immunoloogia suvekool noorteadlastele ja -arstidele „Autoimmunity, B cells and Complement”. Selliseid suvekoole on Tartu Ülikooli immunoloogid organiseerinud alates 1994. aastast ja seekordne oli järjekorras seitsmes, mistõttu ka nimeks ABC7. Algselt oli suvekooli nimi „Autoimmunity: Basic and Clinical”. Seetõttu on neis suvekoolides olnud alati keskse tähelepanu all autoimmuunsuse ja autoimmuunhaiguste temaatika. Aastate jooksul on lektoriteks olnud eriala silmapaistvad teadlased välismaalt, kuid loengutega on esinenud ka immunoloogid Tartust. Esimestes suvekoolides oli oluline tähendus ka

praktiliste immunoloogiateadmiste omandamisel.

Suvekoolide korraldamiseks on saadud toetusi erinevatelt immunoloogiaorganisatsioonidelt ja -firmadelt. Äsja toimunud suvekooli toetasid EFIS (European Federation of Immunological Societies) ja European Journal of Immunology, SSI/Nordic Complement Committee, Eesti Immunoloogide ja Allergoloogide Selts, Helsingi Ülikool ja Tartu Ülikool ning mitmed teised, sealhulgas Põhjamaade Ministrite Nõukogu.

Seekordne kool toimus Tallinnas, erinevalt varasematest Tartus toimunud sarnastest üritustest. Üheks põhjuseks koha valikul

oli kindlasti asjaolu, et Tartul on lakanud olemast muu maailmaga reisilennuühendus, mis on saanud tunnustatud lektorite kutsumisel väga suureks takistuseks.

Suvekoolis oli 71 osavõtjat 15 riigist. Loenguid oli 17 ja need käsitlesid immunoloogia ja autoimmuunsuse väga erinevaid aspekte. Kaks sessiooni oli immuunsüsteemi ühest vähe käsitletud temaatikast – komplemendist. Nagu loengutest selgus, leitakse komplemendisüsteemi häireid järjest sagedamini mitmete krooniliste põletike korral. Seejuures on oluline, et vastavate muutuste diagnoosimiseks ja raviks on tänapäeval olemas suurepäraseid võimalusi. Eriti hästi näitlikustatud

loengutest väärrib märkimist Seppo Meri (Helsingi) esinemine. Huvipakkuv oli ka Bo Nilssoni (Uppsala) käsitlus COVID-19-ga seotud põletikumehhanismidest. Praegu on probleemiks küll komplemendisüsteemiga seotud häirete kliiniliste kogemuste mõnevõrra hajaline paiknevus meie regioonis.

Lisaks komplemendisüsteemi puudutavatele loengutele olid suvekoolis väga olulised ka B-rakke ja autoimmuunsust käsitlevad ettekanded. Susan Wong (Cardiff) rääkis B-lümfotsüütide muutustest 1. tüüpi diabeedi korral, Jan Damoiseaux (Maastricht) B-rakke mõjutavatest bioloogilistest ravimitest. Eksperimentaalseid autoimmuunsuse mudeleid käsitlesid Pärt Petersoni (Tartu) ja Tobias Freitag (Helsingi) loengud, autoimmuunsusega seotud

fenomene erinevate immunoloogiliste häiretega seisundite korral Kai Kisandi (Tartu), Eliisa Kekäläinen (Helsingi) ja Pablo Engeli (Barcelona) esinemised. Senini väheuuritud temaatikaga – kuidas meie normaalne mikrofloora mõjutab immuunvahendatud põletike teket – esines Aili Tagoma (Tartu).

Suvekooli põhiloengu pidas Burkhard Becher, Zürichi Ülikooli eksperimentaalimmunoloogia instituudi juhataja. Loeng käsitles interleukiini (IL) 12 ja IL-23, immuunsüsteemile paradoksaalselt samaaegselt stimuleerivalt ja pidurdavalt mõjuvaid tsütokiine ja nendega seotud ravimite kasutamist immuunvahendatud seisundite mõjutamisel.

Noorteadlased pidasid 8 suulist ettekannet, mille hulgast väärrib

tähelepanu Alexandra Kapogianni (Sofia) esitlus süsteemse erütematoosluupuse puhul esinevatest komplemendisüsteemi komponentide vastastest autoantikehadest. Stendiettekandeid oli 16. Oma seniseid uuringutulemusi tutvustasid nii suurema kui väiksema teaduskogemusega noorteadlased. Esitlused oli heatasemelised, pälvides laia huvi osavõtjate seas. Seetõttu oli loogiline, et nii organiseerijad kui osavõtjad pidasid vajalikuks, et sellelaadsed suvekoolid toimuksid ka edaspidi. Järgmine korraldatakse juba koos Poola immunoloogide seltsiga, et laiendada EFISI suvekoolide toetuspinna meie regioonis. Et meie suvekoolis osales ka Poola immunoloogide seltsi esimees, siis pole kahtlust, et selline üritus saab toimuma.

Statiinravi langetab vere LDL-kolesterooli taset eakatel tõhusamalt kui noorematel

Statiinravi tõhusus vere madala tihedusega lipoproteiinide kolesterooli (LDL-C) taseme langetamisel on isikul erinev. Taani riiklike registrite baasil tehtud uuringus võrreldi atorvastatiini ja simvastatiini erinevate annuste tõhusust LDL-C langetamisel eakatel (75aastased ja vanemad) ja nooremaealistel (50–60 aastat). Uuringusse kaasati 83 958 isikut (12% vanuses 75 aastat või enam),

kel aastatel 2008–2018 oli alustatud statiinravi. Vere LDL-C taset mõõdeti enne ravi algust ja ravi käigus.

Ravi mõõdukas annuses (20 mg) simvastatiiniga langetas ravieel-sega võrreldes LDL-C taset veres eakatel 39% võrra, nooremaealistel vähem – 33,8% võrra. Atorvastatiin annuses 20 mg langetas LDL-C taset eakatel 44,2%, nooremaealistel 40,2% võrra. Suuremate statiiniannuste korral LDL-C taseme languse (ravimi toime tõhususe) erinevused vanema-ealiste ja nooremaealiste patsientide vahel vähenesid. Atorvasta-

tiiniga ravitutel oli 40 mg päevaannuse korral toime tõhususe vahe 1,3 protsendipunkti, 80 mg päevaannuse korral oli erinevus vaid 0,58 protsendipunkti. Statiinide toime tõhususe erinevused olid samasuunalised nii esmase kui ka teise ennetuse eesmärgil alustatud ravi korral.

REFEREERITUD

Corn G, Melbye M, Hlatky MA, Wohlfahrt J, Lund M. Association Between Age and Low-Density Lipoprotein Cholesterol Response to Statins: A Danish Nationwide Cohort Study. *Ann Intern Med* 2023, doi:10.7326/M22-2643. Online ahead of print.

LÜHIDALT